

مفاهیم اصلی طراحی سوالات کوتاه پاسخ

(Short Answer Question)

مرکز مطالعات و توسعه
آموزش پزشکی

پایایی سوالات کوتاه پاسخ

هر چه طول پاسخ و پیچیدگی سوال بیشتر باشد، تصحیح آن نیز نیازمند قضاوت ذهنی بیشتر ارزیاب است که این موضوع، طبیعتاً روی پایایی آزمون اثرگذار می باشد. از آنجایی که پاسخ های ارائه شده برای سوالات کوتاه پاسخ دقیق و کوتاه هستند، نمره دهی آن ها در مقایسه با سوالات تشریحی آسان تر است. به طور کلی هر چه پاسخ های مربوط به سوالات کوتاه پاسخ، کوتاه تر باشد، عینیت فرایند نمره دهی افزایش خواهد یافت و از طریق امکان طرح سوالات بیشتر، پایایی آزمون نیز افزایش خواهد یافت. استفاده از یک الگوی ساختار مند و از پیش تعیین شده جهت تصحیح سوالات، منجر به افزایش عینیت آزمون و به دنبال آن، افزایش پایایی خواهد شد.

استفاده از کدامیک از انواع سوالات کوتاه پاسخ بهتر است؟

سوالات نوع پرسشی به دلیل آنکه کمتر موجب ایجاد سردرگمی و ابهام دانشجویان می شوند، بهتر از سوالات نوع تکمیلی می باشند. بهتر است از سوالات کوتاه پاسخ جهت سنجش سطوح پایین یادگیری (دانش و فهمیدن) به کار رود و گرنه به عینیت آن ضربه وارد خواهد شد.

نحوه ی تصحیح سوالات کوتاه پاسخ

۱) پیش بینی پاسخ های احتمالی و تصمیم گیری قبلی در مورد پذیرفتن و نپذیرفتن آن ها: ضرورت این کار به این دلیل است که این سوالات ماهیت ((نسبتاً بازپاسخ)) دارند و به همین دلیل ممکن است پاسخ های احتمالی فراوانی به سوالات داده شود. در نتیجه از قبل می بایست در رابطه با آن ها تصمیم گیری گردد.

۲) مشخص کردن ارزش هر سوال و نمره ی آن برای دانشجویان: این کار باعث می شود دانشجویان با توجه به نمره ی هر سوال وقت خود را تنظیم کنند.

۳) تصحیح سوالات فقط توسط افراد مطلع: در صورتی که تصحیح اوراق به دانشجویان واگذار گردد، ممکن است پاسخ های مترادف احتمالی در نظر گرفته نشوند.

۴) به منظور افزایش پایایی بین ارزیابان، علاوه بر تهیه ی کلید پاسخ، باید روبریک تصحیح برگه های امتحانی نیز تهیه گردد. به عنوان مثال فرض کنید که پاسخ یک سوال کوتاه پاسخ، شامل ۶ مورد می باشد. حال باید از قبل مشخص شود در صورتی که دانشجو فرضاً به یک مورد از ۶ مورد اشاره کند، چه نمره ای دریافت خواهد کرد.

روایی سوالات کوتاه پاسخ

از آنجایی که زمان پاسخگویی به آن ها در مقایسه با سوالات تشریحی کوتاه تر است، آزمون، می تواند محتوای وسیع تری از مطالب دوره را به طور مجزا پوشش دهد. در نتیجه، آزمون های شامل سوالات کوتاه پاسخ از روایی محتوایی بالاتری نسبت به آزمون های تشریحی برخوردارند.

موارد استفاده از سوالات کوتاه پاسخ

۱) کاربرد برای سنجش هدف های سطح پایین یادگیری، همانند دانش، فهمیدن و کار بستن

۲) بهترین مورد استفاده: سنجش دانش تعاریف و اصطلاحات

۳) آزمون های پیشرفت تحصیلی با ریسک متوسط

۴) آزمون شناختی در انتهای بخش بالینی

مزیت سوالات کوتاه پاسخ نسبت به آزمون های صمیمی غلط و چندگزینه ای

۱) بجای انتخاب پاسخ به تولید پاسخ می پردازد. به این معنی که بجای Recall به Recognition نیاز دارد.

۲) اطلاعات بیشتری از میزان یادگیری و سطح دانش دانشجویان را در اختیار مدرس قرار می دهد.

۳) احتمال حدس کورکورانه در آن کمتر است

۴) پوشش محتوایی آن در مقایسه با سوالات تشریحی گسترده پاسخ بهتر است.

۵) برای ارزیابی استدلال بالینی مناسب تر است

۶) جهت رسیدن به یک پایایی قابل قبول، به تعداد کمتری از سوالات کوتاه پاسخ، نسبت به سوالات صحیح-غلط نیاز است.

معایب سوالات کوتاه پاسخ

۱) برای سنجش هدف های سطوح بالای یادگیری ناتوان است

۲) میزان کمتری از محتوای شناختی را نسبت به سوالات چندگزینه ای ارزیابی می کند.

۳) سبب تشویق یادگیرندگان به حفظ کردن اطلاعات جزئی و کم اهمیت درس می شود.

۴) ساختن سوال های کوتاه پاسخی که تنها یک پاسخ درست و غیر مبهم داشته باشد دشوار است.

۲) در سوال هایی که پاسخ آنها اعداد هستند، واحد مقیاس و میزان دقتی را که در محاسبات باید رعایت شوند مشخص کنید. این کار تکلیف آزمون شوندگان را مشخص می کند و موجب می شود تا در وقت کسانی که در محاسبات خود بالاتر از دقت مورد انتظار مدرس پیش می روند صرفه جویی شود.

۲) در سوال های کامل کردنی تعداد زیادی جای خالی منظور نکنید. وقتی که در سوالی بیش از یک جای خالی قرار می گیرد، سوال مبهم و ناخوانا می شود. این گونه سوال ها ممکن است برای آزمون های هوش و خلاقیت مناسب باشند، اما برای سنجش یادگیری کارساز نیستند.

۳) جای خالی سوال های کامل کردنی را تا آنجا که ممکن است در قسمت **پایانی** سوال قرار دهید. اگر جای خالی در قسمت پایانی سوال باشد، آزمون شونده می تواند، پیش از رسیدن به جای خالی، از موضوع مورد سوال اطلاع کامل حاصل کند.

اگر جای خالی در ابتدا باشد ممکن است مطلب مهم و اساسی سوال فراموش شود (به ویژه مطالب پیچیده)

سوال پر: شایع ترین عامل ایجادکننده ی اسهال مسافران می باشد.

سوال فوب: شایع ترین عامل ایجادکننده ی اسهال مسافران، **بالتری** می باشد.

سوال بهتر: شایع ترین عامل **بالتریایی** ایجادکننده ی اسهال مسافران چیست؟

۴) جای خالی سوال های کامل کردنی را همواره یک اندازه تعیین کنید. اگر جای خالی هر سوال کامل کردنی متناسب با طول پاسخ مورد انتظار باشد، فراگیران ممکن است به این مطلب پی ببرند و این امر موجب کمک به آنها در حدس زدن جواب درست باشد.

تعریف: مجموعه ای سوال مختصر است که از آزمون شونده می خواهند تا کلمه، عبارت، جمله، عدد یا علامتی را در پاسخ به یک سوال یا تکمیل یک جمله بنویسند.

این دسته از سوالات غالباً برای سنجش هدف های آموزشی **سطح پایین (سطح دانش و یا فهمیدن)** طرح می شوند.

انواع متداول سوالات کوتاه پاسخ:

۱) پرسشی

نمونه: شایع ترین جهش ژنی در کبیر در ابتلا به سرطان کولون چیست؟

۲) کامل کردنی

نمونه: مدت زمان سیستول دهلیزی، ثانیه می باشد.

۳) مسائل عددی

نمونه: میزان مایع نگهدارنده برای یک فرد ۷۰ کیلوگرمی بستری در اورژانس، چند لیتر در ۲۴ ساعت می باشد؟

قواعد تهیه سوالات کوتاه پاسخ

۱) تا حد امکان، به جای سوال های کامل کردنی، از سوال های پرسشی استفاده کنید چون پاسخ دادن به سوال های پرسشی برای فراگیران آسان تر است و آنان غالباً به پرسش های مدرسان پاسخ می دهند نه به جمله های ناتمام آنها (آشنایی فراگیران با جمله های پرسشی خیلی بیشتر از جمله های ناتمام است). معنی سوال هایی که به صورت پرسشی است روشن تر از زمانی است که به صورت کامل کردنی است.

زمانی که تغییر جای خالی سوال کامل کردنی از اوایل صورت سوال به قسمت آخر آن غیر عملی است نوع سوال را پرسشی کنید.